

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	18 ต.ค. 2555	21	7651	5

ร้อยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

จิตรกรรมฝาผนังที่วัด บวกรกหลวง

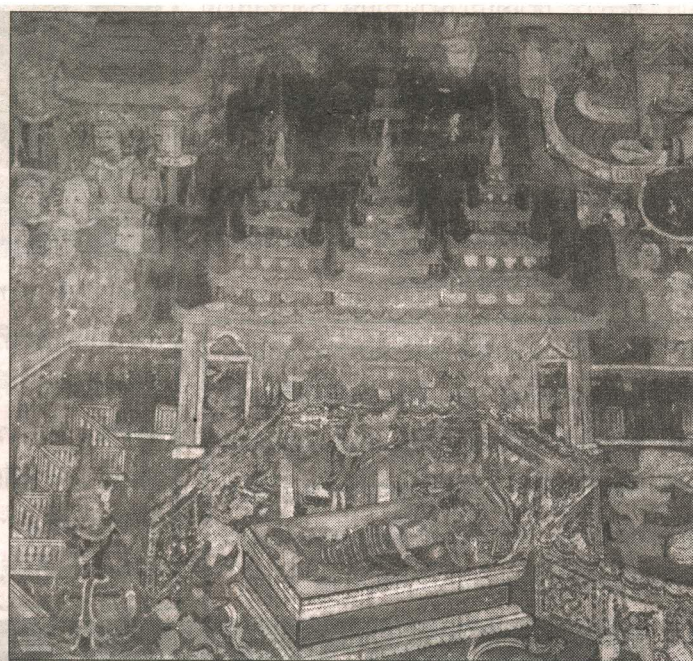
วัด

บวกรกหลวง เป็นวัดที่มีความเก่าแก่วัดหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ สร้างขึ้นในยุคสมัยใดไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัด ความโดดเด่นของวัดบวกรกหลวงอยู่ที่วิหารทรงล้านนา ซึ่งเป็นอาคารก่ออิฐถือปูนหลังคาเครื่องไม้

จากตำนานประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่กล่าวถึงลักษณะที่ตั้งของชุมชนบวกรกหลวงว่า ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเวียงเชียงใหม่ ระหว่างแอ่งที่ลุ่มลำน้ำปิงกับลำน้ำแม่ควา จนกลายเป็นที่มาของชื่อชุมชนและชื่อวัดในเวลาต่อมา แม้จะปรากฏหลักฐานจากคำบอกเล่าว่า เดิมชื่อของวัดแห่งนี้คือ “วัดม่วงคำ” แต่ชาวบ้านทั่วไปก็มักนิยมเรียกชื่อของวัดตามสภาพภูมิศาสตร์ของชุมชนว่า “วัดบวกรกหลวง”

ในสมัยของเจ้าแก้วนารัฐ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 9 (ระหว่าง พ.ศ.2452-2482) ได้ทำการบูรณะวิหารวัดบวกรกหลวง โดยเฉพาะจากเจ้าราชภาคินัย (แผ่นฟ้า) บิดาของเจ้าจามรี ชายาของเจ้าแก้วนารัฐ ได้ทำการบูรณะวิหารครั้งใหญ่ ซึ่งปรากฏหลักฐานที่หน้าบัน ระบุปี พ.ศ.2468 ซึ่งเป็นปีที่บูรณะ และต่อมามีการบูรณะอีกครั้งในปีพ.ศ.

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	18 ต.ค. 2555	21	7651	5

2498 มีการเทพื้นวิหารและซ่อมแซมโครงสร้างภายใน

จุดเด่นของวัดบวกรกหลวงอยู่ที่ภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังในวิหาร เขียนเรื่องราวพุทธประวัติและชาดกในนิบาต จำนวน 14 ห้องภาพ โดยฝีมือช่างไตชาวล้านนา ความสวยงามของภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังวัดบวกรก ได้รับการยกย่องจาก น.ณ. ปากน้ำว่าเป็นภาพเขียนที่ใช้สีสดใสจัดจ้าน ทำให้การใช้แปร่งเหมือนกับภาพเขียนของอัครศิลปินผู้ยิ่งใหญ่อย่างแวนโก๊ะ จิตรกรแนวอิมเพรสชันนิสม์ชาวดัตช์ ต่อมา สน สี่มาตรัง ได้ทำการศึกษาจิตรกรรม ฝาผนังของวัดในล้านนา โดยเฉพาะที่วัดบวกรกหลวงอย่างละเอียด พบ ข้อมูลที่น่าสนใจคือ จิตรกรรมฝาผนังในล้านนาไม่พบการเขียนทศชาติครบ ทั้งสิบพระชาติ แต่จะมีการเลือกมาเฉพาะตอนที่นิยมเพียงบางเรื่องเท่านั้น ทว่าที่วิหารวัดบวกรกหลวงมีการเขียนเรื่องทศชาติชาดกมากที่สุด คือ มี 6 พระชาติ คือ เตมียชาดก สุวรรณสามชาดก เนมิราชชาดก มโหสถชาดก วิทูร ชาดกและเวสสันดรชาดก ซึ่ง สน สี่มาตรัง สันนิษฐานอายุว่าประมาณต้น พุทธศตวรรษที่ 24

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	18 ต.ค. 2555	21	7651	5

ปัญญาสชาดก หรือชาดกนอกนิบาต เป็นงานวรรณกรรมที่แต่งเลียนแบบชาดกโดยพระเถระชาวเชียงใหม่

ในรายงานของ สมโชติ อ๋องสกุล กล่าวถึงภาพเขียนจิตรกรรมของวัดบวรศรีรัตนารามว่า เป็นภาพเขียนที่สีสันทันได้จัดจ้าน ร้อนแรง โดยจำแนกสีได้ 6 กลุ่ม คือ สีคราม สีแดงชาด สีทอง สีเหลืองน้ำตาล สีดำ และสีขาว ส่วนการใช้สีกับฝีแปรง ปรากฏว่าภาพจิตรกรรมผาผนังวัดบวรศรีรัตนารามนิยมใช้พู่กันป้ายแต้มและปาดสีแท้ที่มีความจัดจ้านอย่างเด็ดเดี่ยว กล่าวหาญและมีความมั่นใจในการแสดงออก โดยเฉพาะบริเวณส่วนที่เป็นฉากธรรมชาติ

เช่น เนินเขา เนินดิน ไซดหินและลำน้ำ ธรรมชาติเหล่านี้ปกติมีรูปร่างอิสระเป็นแนวเส้นทางนอนที่เลื่อนไหลคดเคี้ยวไปมาอยู่แล้ว ยิ่งมาประกอบกับความนิยมของช่างชาวล้านนาที่ใช้พู่กันและสีแท้ๆ สดใสอย่างอิสระด้วยแล้ว นับเป็นภาพฉากธรรมชาติที่สวยงามโดดเด่นยิ่งนัก

ที่น่าสังเกตคือ เส้นพู่กันที่ป้ายมีพละกำลังแผ่แผ่อยู่ในด้วย รอยพู่กันแสดงอารมณ์ที่ลึกลด คึกคะนอง สนุกสนาน และยังพบอีกว่าช่างชาวล้านนารู้จักใช้พู่กันแต้มสีแท้เป็นดวงๆ อย่างหยาบ ซึ่ง สน สีมาตราง ระบุว่า

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	18 ต.ค. 2555	21	7651	5

ขณะที่จิตรกรรมฝาผนังวัดป่าแดด
จังหวัดเชียงใหม่ มีเพียง 2 เรื่องคือ วิชิตราชดก
และเวสสันดรชาดก วัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน พบ
เพียงเรื่องเดียวคือ เนมิราชชาดก จิตรกรรมฝา
ผนังวัดท่าข้าม เชียงใหม่มีเพียงเรื่องเดียวคือ เวส
สันดรชาดก เหมือนจิตรกรรมฝาผนังวัดเสาหิน
เชียงใหม่เช่นกัน ส่วนภาพเขียนจิตรกรรมฝา
ผนังของวัดพระสิงห์ เป็นภาพเขียนเรื่องสังข์ทอง
หรือสุวรรณสังข์ชาดก ซึ่งเป็น 1 ใน 50 เรื่องของ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	18 ต.ค. 2555	21	7651	5

ยังไม่เคยพบวิธีการเช่นนี้ในจิตรกรรมฝาผนังที่ไหนเลย เมื่อเทียบกับภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดป่าแดดและวัดพระสิงห์ ซึ่งไม่มีการใช้ฟูกันป้ายปาตอย่างกล้าหาญ สภาพของเส้นทั่วไปจึงดูจืดชืดกว่าวัดบวกรอกหลวงมาก

นอกจากนั้นแล้ววิธีการเน้นความน่าสนใจของภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดบวกรอกหลวงคือ นิยมใช้กรอบรูปคล้ายภูเขา ระบายสีพื้นในด้วยสีดำ ขอบนอกเป็นแถบสีเทาและตัดเส้นด้วยสีดำ ส่วนเส้นนอกกรอบเลื่อนไหล ล้อกับรูปนอกของตัวปราสาท

จิตรกรรมฝาผนังของวัดบวกรอกหลวง จังหวัดเชียงใหม่ถือได้ว่าเป็นผลงานระดับมัสเตอร์พีซของฝีมือช่างสกุลล้านนา ที่บรรจงแต่งแต้มเรื่องราวทางพุทธชาดกเอาไว้อย่างยอดเยี่ยม ใครก็ตามที่ไปเยือนเมืองเชียงใหม่แล้วไม่ได้เที่ยววัดบวกรอกหลวง เหมือนกับที่มาเที่ยวเชียงใหม่แล้วไม่ได้ไปดอยสุเทพยังงัยงั้น

สำหรับผู้สนใจสามารถเข้าชมภาพจิตรกรรมของช่างชาวล้านนาอายุ 100 กว่าปี ได้ที่วัดบวกรอกหลวง ต.ท่าศาลา อ.เมือง ใช้เส้นทางสายอำเภอสันกำแพงเดิม

เอกสารประกอบ

สมโชติ อ่องสกุล จิตรกรรมวัดบวกรอกหลวงเชียงใหม่ ศิลปวัฒนธรรม, 2537

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th